

BILLEDKUNST

Grundlæggende tegneteknikker og redskaber

PERSPEKTIV OG PROPORTIONER

Velkommen til School To Go og dagens undervisning!

Dette er et forløb i faget "Billedkunst" om Grundlæggende tegneteknikker og redskaber i tre episoder, nemlig: "Perspektiv og proportioner", "Linjevariation og tekstur" og til sidst "Skygge og lys". Der vil både være lytte-tekster og øvelser i episoderne.

Introduktion

Billedkunst er et fantastisk og spændende fag, hvor du får lov til at udtrykke dig selv og lade din fantasi få frit løb. Det er meget mere end bare at tegne og male; det er en måde at kommunikere

på uden ord, en måde at se verden på og dele din unikke synsvinkel med andre. I billedkunst lærer vi at fortolke og forstå verden omkring os gennem farver, former og billeder.

Du tænker måske, "Hvorfor skal vi lære billedkunst?" Nå, billedkunst hjælper dig med at udvikle din kreativitet og fantasi, hvilket er vigtigt i alle livets aspekter – ikke kun når du laver kunst. Det lærer dig også at observere verden omkring dig med større opmærksomhed og værdsætte de små detaljer. Desuden giver det dig mulighed for at udtrykke dine følelser og tanker på en sjov og kreativ måde.

Men billedkunst er ikke bare sjov og leg; det er også et studie i teknikker og redskaber, som kunstnere har brugt i århundreder for at skabe fantastiske værker. En af de teknikker, vi skal lære, handler om perspektiv og proportioner. Har du nogensinde undret dig over, hvordan kunstnere kan få flade tegninger til at se ud som om, de har dybde og er tredimensionelle? Eller hvordan de kan få objekter til at se ud, som om de er langt væk, selvom de er tegnet på det samme stykke papir som noget, der ser ud til at være tæt på? Svaret ligger i perspektivtegningen.

I de kommende uger vil vi dykke ned i de grundlæggende tegneteknikker og udforske, hvordan forskellige redskaber kan bruges til at skabe dine egne kunstværker. Vi starter med at forstå, hvad perspektiv er, og hvordan du kan bruge det til at bringe dine tegninger til liv. Ved at lære om et-punkts- og to-punkts perspektiv, vil du kunne tegne rum og objekter på en måde, der ser naturlig og realistisk ud.

Billedkunst er et vindue til din sjæl og en dør til uendelige muligheder. Så lad os starte denne rejse sammen og opdage, hvor din kreativitet kan føre dig hen. Husk, der er ingen grænser for, hvad du kan skabe, når du først lærer, hvordan du ser verden gennem en kunstners øjne. Lad os tage det første skridt sammen i dag!

Mål for undervisningen:

- Jeg skal kunne nævne de forskellige typer af tegneredskaber, vi bruger i klassen.
- Jeg skal kunne forklare, hvad perspektiv er, og hvorfor det er vigtigt i tegninger.
- Jeg skal kunne anvende et-punkts- og to-punkts perspektiv i mine egne tegninger.
- Jeg skal kunne sammenligne og kontrastere tegninger med og uden perspektiv.
- Jeg skal kunne skabe en original tegning, der anvender grundlæggende perspektivteknikker.

Hvad er perspektiv i tegning, og hvordan kan det ændre vores opfattelse af afstand og størrelse i et billede?

Lad os snakke om noget rigtig spændende i billedkunst: perspektiv i tegning. Når du tegner, bruger du perspektiv til at gøre dine billeder mere realistiske. Det er en smart måde at vise, at nogle ting er tættere på dig, og andre er længere væk, selvom du kun har et fladt stykke papir at arbejde med.

Forestil dig, at du står på en lang, lige vej. Når du kigger ned ad vejen, ser det ud som om, at vejens sider mødes langt ude i horisonten, selvom du godt ved, at de faktisk er parallelle og aldrig rører hinanden. Det er perspektiv i den virkelige verden! Og når vi tegner, kan vi bruge den samme ide til at få ting til at se ud som om, de er langt væk.

Et-punkts-Perspektiv:

Tænk på et-punkts-perspektiv som at have et enkelt punkt på dit papir, hvor alle linjer synes at mødes. Dette punkt kaldes flugtpunktet. Hvis du tegner en gade, ville du starte med at tegne horisontlinjen, som er linjen, hvor himmel og jord mødes. Så placerer du et flugtpunkt på denne linje. Når du tegner gaden, vil du tegne linjerne, så de peger mod dette ene punkt. Det får det til at se ud, som om gaden strækker sig langt væk.

To-punkts-Perspektiv:

to-punkts-perspektiv er lidt som et-punkts-perspektiv, men i stedet for ét flugtpunkt, har du to. Forestil dig, at du står på et hjørne af en bygning. Vejen strækker sig væk fra dig til højre og til venstre. I denne situation ville du tegne to flugtpunkter på din horisontlinje - et for højre side og et for venstre side. Vejene og siderne af bygningerne vil pege mod disse to punkter, hvilket gør, at bygningerne ser ud som om, de er tredimensionelle.

Brug af Perspektiv:

Kunstnere bruger perspektiv til at lave tegninger og malerier, der føles som et vindue til en anden verden. Det gør kunsten mere interessant og realistisk. Når du lærer at bruge perspektiv, kan du starte med at tegne simple ting som en boks eller et rum. Så kan du bevæge dig op til mere komplicerede scener, som en hel by eller en skovsti.

Perspektiv er som et magisk værktøj i din kunstnerkasse. Det hjælper dig med at vise, hvor store ting er, og hvordan de passer ind i rummet omkring dem. Og selvom det kan virke lidt svært i starten, vil du blive bedre, jo mere du øver dig. Så tag dit papir og blyanter, og lad os prøve at tegne med perspektiv!

Hvorfor bruger kunstnere proportioner, når de tegner figurer og objekter?

Når vi taler om kunst, og især om at tegne, er der noget rigtig vigtigt, som kaldes for proportioner. Proportioner handler om, hvor store eller små forskellige dele af din tegning er i forhold til hinanden. Forestil dig, at du tegner en person. Hvis du tegner hovedet rigtig stort og kroppen meget lille, vil personen se meget underlig ud, ikke sandt? Det er fordi proportionerne – altså størrelsesforholdene – ikke er rigtige.

Hvorfor er proportioner vigtige?

Kunstnere bruger proportioner for at sikre, at alle dele af deres tegninger ser rigtige og naturlige ud sammen. For eksempel, i en menneskekrop er hovedet normalt ikke større end resten af kroppen. Der er nogle "regler" eller vejledninger, som kunstnere følger, såsom at en voksen menneskekrop typisk er omkring syv til otte hoveder høj. Ved at bruge disse vejledninger kan en kunstner sikre, at figuren de tegner, ser realistisk ud.

Hvad sker der, hvis proportionerne er forkerte?

Når noget er ude af proportion, betyder det, at størrelsesforholdet mellem forskellige dele af din tegning ikke stemmer overens. Det kan gøre, at tegningen ser mærkelig eller forkert ud. For eksempel, hvis du tegner en kat med meget små ben og et enormt hoved, vil den ikke se ud som en rigtig kat. Det samme gælder for alle slags objekter, ikke kun levende væsener. Hvis du tegner en bil, men gør dørene meget små i forhold til resten af bilen, vil det se ud, som om ingen kan passe ind i bilen.

Hvordan kan kunstnere bruge proportioner rigtigt?

For at bruge proportioner rigtigt, starter mange kunstnere med at lave en slags "skelet" eller enkel skitse af deres tegning. De bruger linjer og cirkler for at markere, hvor hovedet, kroppen, arme og ben skal være. Dette hjælper dem med at se, om alle dele af figuren passer godt sammen størrelsesmæssigt, før de begynder at tilføje detaljer.

Desuden kan kunstnere øve sig ved at kigge på virkelige objekter eller billeder og forsøge at kopiere proportionerne. Ved at øve sig på at tegne fra det virkelige liv lærer de, hvordan forskellige ting forholder sig til hinanden i størrelse. Og husk, det er okay at lave fejl! Hver fejl er en chance for at lære og forbedre sig.

Så, næste gang du tegner, prøv at tænke over, hvordan alle delene passer sammen. Er hovedet den rigtige størrelse i forhold til kroppen? Er armene for lange eller for korte? Ved at øve dig på at få proportionerne rigtige, vil dine tegninger begynde at se mere realistiske og balancerede ud. Og husk, det vigtigste er at have det sjovt, mens du tegner og lærer!

Hvordan kan man anvende et-punkts- og to-punkts perspektiv til at skabe dybde i tegninger af bygninger eller rum?

Når vi tegner steder som bygninger eller rum, vil vi gerne vise, at nogle ting er tættere på os, og andre ting er længere væk, selvom vi kun har et fladt stykke papir. Det er her, et-punkts- og to-punkts perspektiv kommer ind i billedet. De hjælper os med at vise dybde - altså hvor langt væk ting er.

Et-punkts-Perspektiv:

Forestil dig, at du står i midten af en lang vej eller et langt rum, som en skolegang. Når du ser fremad, virker det som om, at væggene og loftet kommer tættere sammen, jo længere væk de er. Det punkt, hvor de ser ud til at mødes, kalder vi for "flugtpunktet".

For at tegne med et-punkts-perspektiv, begynder du med at tegne en horisontlinje - det er, hvor himmel og jord mødes, eller hvor væggen møder gulvet langt væk. Sæt et mærke på denne linje - det er dit flugtpunkt. Alt i dit billede vil synes at strække sig hen imod dette punkt. Hvis du tegner en vej, ville siderne af vejen starte bredt nederst på dit papir (tæt på dig) og blive smallere, som de når op til flugtpunktet (langt væk).

To-punkts-Perspektiv:

Nu, hvad hvis du står på et gadehjørne, og der er to veje, der strækker sig væk fra dig, den ene til venstre og den anden til højre? Dette er, hvor vi bruger to-punkts-perspektiv. I dette tilfælde tegner du også en horisontlinje, men du sætter to flugtpunkter på den, et til hver side.

Når du tegner bygninger eller veje, vil linjerne enten strække sig hen imod det ene flugtpunkt eller det andet. For eksempel vil den ene side af en bygning strække sig mod det venstre flugtpunkt, mens den anden side strækker sig mod det højre flugtpunkt. Dette gør, at bygningen ser ud som om, den har rigtige hjørner og strækker sig væk fra dig.

Anvendelse i Tegninger:

Ved at bruge disse perspektiver i dine tegninger, kan du gøre rum og bygninger se meget mere realistiske ud. Prøv at tænke på, hvordan de forskellige dele af dit billede vil pege mod flugtpunkterne på horisontlinjen. Husk, ting, der er tættere på dig, skal være større, og ting, der er længere væk, skal være mindre og strække sig mod flugtpunkterne.

At bruge et-punkts- og to-punkts perspektiv kræver øvelse, så bliv ikke frustreret, hvis det ikke er perfekt med det samme. Jo mere du øver dig, jo bedre bliver du til at vise dybde i dine billeder, og snart vil du kunne tegne rum og bygninger, der virkelig ser ud som om, de strækker sig ind i papiret!

Så tag din blyant og prøv at tegne et rum eller en bygning med et-punkts- eller to-punkts perspektiv. Tænk på, hvor dit flugtpunkt er, og hvordan alt i dit billede relaterer til det punkt. God fornøjelse med at tegne!

Hvornår og hvorfor begyndte kunstnere at anvende perspektiv i deres værker, og hvilken indflydelse havde dette på billedgenren landskabsmaleri?

Lad os tale om noget rigtig spændende: hvordan og hvornår kunstnere begyndte at bruge perspektiv i deres malerier og tegninger, og hvordan det ændrede kunstverdenen, især når det kommer til at male landskaber.

Hvornår og hvorfor begyndte kunstnere at anvende perspektiv?

Kunstnere begyndte for alvor at bruge perspektiv i deres værker i løbet af en periode, vi kalder for renæssancen. Renæssancen var en utrolig tid med mange forandringer, som fandt sted i Europa, og som startede i det 14. århundrede og varede til det 17. århundrede. I denne periode begyndte folk virkelig at interessere sig for videnskab, kunst, musik, litteratur og meget mere. De kiggede tilbage på de gamle grækere og romere for inspiration og begyndte at tænke på nye måder.

En af de store ændringer var, hvordan kunstnere så på verden. De ønskede, at deres kunst skulle se mere realistisk ud, ligesom hvordan ting ser ud i det virkelige liv. For at gøre dette begyndte de at bruge perspektiv. Perspektiv er en teknik i tegning og maleri, som hjælper med at vise, hvordan ting bliver mindre, når de er længere væk, og hvordan forskellige dele af et billede kan se ud som om, de er bagved hinanden, ligesom i det virkelige liv.

Kunstnere og Perspektiv i Renæssancen

En af de mest berømte kunstnere, der arbejdede med perspektiv, var Leonardo da Vinci. Han var ikke kun en maler, men også en opfinder, videnskabsmand og meget mere. Leonardo og andre kunstnere som ham begyndte at bruge det, vi kalder lineært perspektiv, i deres værker. Det betyder, at de brugte linjer i deres tegninger og malerier for at lede seerens øje og vise dybden i billedet.

Indflydelsen på Landskabsmaleri

Før renæssancen var landskabsmalerier ikke så almindelige, og når landskaber blev malet, så de ofte flade og lidt urealistiske ud. Men med introduktionen af perspektiv ændrede alt sig. Kunstnere kunne nu male natur og byer på en måde, hvor alt så ud til at have den rigtige størrelse og afstand. Det betød, at landskaber nu kunne blive hovedemnet i kunst, ikke bare en baggrund for portrætter eller religiøse scener.

Med perspektiv kunne kunstnere skabe smukke, dybe og realistiske scener, som tog folk med til steder, de aldrig havde været. De kunne vise, hvordan en vej snor sig ind i horisonten, eller hvordan bjerge stiger op i baggrunden. Det gjorde landskabsmaleri til en meget mere spændende og populær kunstform.

Hvorfor er det vigtigt?

Ved at bruge perspektiv gav kunstnerne fra renæssancen os en ny måde at se verden på gennem kunst. De lærte os, at ved at ændre på linjer og størrelser, kan vi skabe billeder, der ser ud som den rigtige verden. Dette var en stor forandring og har påvirket alle de malerier, vi ser i dag, især når det kommer til landskaber.

Så næste gang du ser et maleri eller en tegning, prøv at lægge mærke til, hvordan kunstneren har brugt perspektiv for at gøre billedet levende. Det er en cool måde at se, hvordan kunst ikke bare handler om at tegne eller male, men også om at se og forstå verden på en ny måde.

Hvordan kan du bruge forskellige tegneredskaber til at forstærke perspektiv og proportioner i dine egne tegninger?

Når du tegner, kan de redskaber, du vælger, virkelig ændre, hvordan dit billede ser ud. Det er lidt som at vælge det rigtige værktøj til en opgave – du vil ikke bruge en hammer til at skrue en skrue i, ikke sandt? På samme måde kan forskellige tegneredskaber hjælpe dig med at lave forskellige effekter i dine tegninger, især når det kommer til at vise perspektiv og proportioner.

Blyanter:

Blyanter er nok det mest almindelige tegneredskab, og de er super gode at starte med, især når du lærer om perspektiv og proportioner. Du kan bruge forskellige hårdheder af blyanter (fra bløde B-typer til hårde H-typer) til at lave forskellige toner. Blødere blyanter (som 2B eller 4B) er gode til at lave mørke skygger og tykke linjer, hvilket kan hjælpe med at vise, at noget er tættere på seeren. Hårdere blyanter (som 2H eller 4H) er bedre til fine detaljer og lysere toner, som kan hjælpe med at vise, at noget er længere væk.

Med blyanter kan du også nemt slette og rette dine linjer, hvilket er fantastisk, når du eksperimenterer med perspektiv og prøver at få proportionerne lige præcis rigtige. Plus, jo mere du skitserer og sletter, jo bedre forståelse får du for, hvordan objekter formindskes med afstand.

Kul:

Kul er et andet tegneredskab, som giver et meget anderledes udtryk end blyanter. Kul kan lave rigtig mørke, bløde linjer, og det er fantastisk til at skabe stor kontrast og dybe skygger i dine tegninger. Dette kan være super nyttigt, når du vil fremhæve perspektiv i dine billeder. For

eksempel kan du bruge kul til at gøre ting, der er tæt på, rigtig mørke og ting, der er længere væk, lysere, hvilket skaber en følelse af dybde.

Men husk, kul smitter let af og kan være svært at kontrollere. Det betyder, at det kan være godt til store, dramatiske tegninger, men måske ikke så godt til små detaljer. Kul er også svært at slette, så du skal være lidt mere sikker på dine streger, når du bruger det.

Tuscher:

Tuscher er gode, fordi de giver en meget ensartet, tydelig linje, og de kan ikke slettes som blyanter. Dette kan hjælpe dig med at træne dit øje og din hånd til at tegne mere beslutsomt. Med tuscher kan du også bruge forskellige tykkelser af spidser til at vise perspektiv – tykke linjer for objekter tæt på og tynde linjer for objekter langt væk. Dette kan hjælpe dine tegninger med at se mere tredimensionelle ud.

Tuscher er også fantastiske til at tilføje klare, rene detaljer, som kan hjælpe med at definere formen af objekter i dine tegninger og understrege deres proportioner. Men husk, når du først har lavet en linje med en tusch, kan du ikke slette den, så det kan være en god idé at skitse din tegning med en blyant først.

Ved at bruge disse forskellige tegneredskaber kan du lege med skygge, lys, linjer og former for at gøre dine tegninger mere livlige og realistiske. Husk, der er ingen rigtige eller forkerte måder at bruge dine tegneredskaber på – det handler om at eksperimentere og finde ud af, hvad der virker bedst for dig og dine tegninger. God fornøjelse!

Nu er det tid til at lave et par opgaver og tænke over hvad vi lige har lært.

Arbejdsopgaver

1. Tegne med forskellige redskaber: Prøv at tegne den samme genstand (for eksempel en boks) med forskellige tegneredskaber som en blyant, en tusch og et stykke kul. Bemærk, hvordan hvert redskab føles og hvilke forskellige effekter de har på din tegning.
2. Perspektivjagt: Gå på opdagelse i klasselokalet eller udenfor og find eksempler på et-punkts- og to-punkts perspektiv. Tag en blok og en blyant med og prøv at skitsere det, du ser.
3. Byg din egen by: Brug et-punkts- eller to-punkts perspektiv til at tegne en enkel byscene eller et rum. Start med at tegne horisontlinjen og flugtpunktet, og tegn derefter bygninger eller objekter, der strækker sig væk fra dig.
4. Peer-evaluering: Byt tegninger med en klassekammerat og giv hinanden konstruktiv feedback. Hvad fungerer godt med perspektivet? Hvad kunne forbedres?
5. Tegn din hånd: Hold din hånd op og observer den fra forskellige vinkler. Vælg en position og tegn din hånd med opmærksomhed på proportioner og perspektiv.

Når du har svaret på opgaverne, så slutter denne episode.

Her starter ideerne til lærerne:

Ideer til læreren:

- Introduktion til perspektiv: Start med en kort præsentation, der forklarer konceptet med perspektiv og viser eksempler på et-punkts- og to-punkts perspektiv i kunst og i den virkelige verden.
- Interaktiv demonstration: Lav en live demonstration af, hvordan man tegner med et-punkts- og to-punkts perspektiv, så eleverne kan følge med og stille spørgsmål.
- Gruppeaktiviteter: Organiser klassen i små grupper og lad dem arbejde sammen om at skabe en stor perspektivtegning, hvor hver elev bidrager med en del af tegningen.
- Gæstekunstner: Overvej muligheden for at invitere en lokal kunstner eller en ældre elev, der er god til at tegne, til at komme og vise deres teknikker og arbejde.
- Udstilling: Arranger en udstilling af elevernes perspektivtegninger i klassen eller et andet område af skolen, hvor eleverne kan vise deres arbejde frem og diskutere, hvad de har lært.
- Refleksionsaktivitet: Afslut sessionen med en refleksionsaktivitet, hvor eleverne kan tænke over, hvad de har lært, og hvordan de kan anvende disse teknikker i fremtiden.